

TOP 10 GROOTSTE VALKUILEN BIJ DUURZAME PROJECTEN (EN HOE JE ZE KUNT VOORKOMEN)

We zijn het er allemaal over eens: we willen vergroenen, circulair en natuurinclusief bouwen en onze leefomgeving klimaatadaptief inrichten. Een duurzame leefomgeving is immers essentieel voor klimaatadaptatie, biodiversiteit en lichamelijk en geestelijk welzijn van onze inwoners. Toch zie ik het in de praktijk nog vaak fout gaan, ondanks de goede bedoelingen. Soms blijft het bij ambities, ontbreekt draagvlak, wordt het (vaak onterecht) als te duur gezien, worden verkeerde keuzes gemaakt of worden kansen gemist. Waarom gaat het zo vaak mis? In mijn jarenlange ervaring als projectleider duurzame leefomgeving ben ik al veel valkuilen tegengekomen. In dit overzicht bespreek ik de 10 grootste valkuilen bij duurzame projecten én hoe je ze kunt voorkomen.

1 – Duurzaamheid is geen integraal en fundamenteel onderdeel van het project.

🚩 Valkuil: Duurzaamheid is geen integraal en fundamenteel onderdeel van het project, maar wordt gezien als een extra optie of wordt pas later toegevoegd.

Dit is een klassieke valkuil: duurzaamheid wordt pas op het laatste moment toegevoegd als er nog budget over blijkt te zijn, als een soort ‘laagje groen’ over een traditioneel ontwerp. Het gevolg? Halfbakken oplossingen die niet optimaal bijdragen aan de duurzame ambities. Een goed voorbeeld is natuurinclusief bouwen. Als je dit vanaf het begin meeneemt, kun je zorgen voor groene gevels en nestgelegenheden in de constructie. Doe je dit pas op het einde, dan blijf je hangen bij ‘we hangen een paar vogelhuisjes aan de gevel’ – een gemiste kans.

✅ Oplossing: Zorg dat duurzaamheid het uitgangspunt is en dat het vanaf het begin een integraal onderdeel is van het ontwerp, de besluitvorming en de uitvoering.

Duurzaamheid moet geen optie zijn, maar een vanzelfsprekendheid. Dat begint al bij een goed ontwerp: dat is de sleutel tot duurzame impact. Door vanaf het begin circulaire en klimaatadaptieve principes mee te nemen zorg je voor een goed geïntegreerd, toekomstbestendig ontwerp. Wanneer duurzaamheid pas in een latere fase wordt toegevoegd, ontstaan er extra kosten en inefficiënte oplossingen. Dat betekent overigens niet dat duurzaamheid in de volgende fasen niet belangrijk meer is – in tegendeel. Door het in alle fasen van een project te verankeren – van ontwerp tot aanbesteding en realisatie – voorkom je dat het als sluitpost wordt gezien.

2 – Te weinig kennis en expertise in het projectteam

🚩 Valkuil: Gebrek aan kennis en expertise bij projectteams leidt tot verkeerde keuzes of suboptimale oplossingen.

Duurzaamheid is een vak apart. Toch wordt er vaak van projectteams verwacht dat ze ineens circulair gaan bouwen of klimaatadaptieve maatregelen treffen, zonder dat ze daar de juiste kennis voor hebben. Dit leidt vaak tot fouten of inefficiënte oplossingen. Bijvoorbeeld, als een projectteam niet goed bekend is met biobased materialen, kunnen ze de verkeerde keuzes

maken. Dit kan leiden tot hogere kosten of minder effectieve toepassingen, en ook tot een negatiever beeld van biobased materialen waardoor toekomstige toepassing beperkt wordt.

✓ **Oplossing:** Zorg voor training en kennisdeling binnen teams, en betrek experts of adviseurs bij cruciale beslissingen.

Kennis is de sleutel tot succes. Het is cruciaal dat er binnen een projectteam voldoende kennis aanwezig is, of dat externe expertise wordt ingeschakeld. Trainingen, kennissessies en samenwerking met hogescholen en universiteiten kunnen hierin een groot verschil maken. Door teamleden te trainen en toegang te geven tot de nieuwste ontwikkelingen, vergroot je de kans dat duurzame innovaties op de juiste manier worden toegepast. Dat draagt niet alleen bij aan het succes van dit project, maar zorgt ook voor een betere basis voor toekomstige duurzame projecten.

3 - Geen duidelijke duurzaamheidsambitie

🚩 **Valkuil:** Te algemene doelen zonder concrete kaders, waardoor duurzame keuzes te vrijblijvend zijn.

Vaak ontbreken concrete doelstellingen. Wanneer duurzaamheid slechts een vage ambitie is, ontstaat er geen duidelijke richting en kan het projectteam de resultaten niet meten. Dit leidt vaak tot een 'we doen ons best'-houding in plaats van een gestructureerde aanpak.

✓ **Oplossing:** Stel heldere doelstellingen met KPI's

Duidelijke duurzaamheidsambities helpen bij het stellen van prioriteiten en zorgen ervoor dat iedereen binnen het project weet welke resultaten worden nagestreefd. Door concrete KPI's vast te stellen (bijv. percentage circulair materiaal, CO₂-reductie) weet iedereen waar hij of zij aan moet werken en wordt duurzaamheid concreet in plaats van abstract. Dus niet alleen de ambitie uitspreken om circulair te bouwen, maar bijvoorbeeld als concreet doel stellen dat minimaal 30% van de gebruikte materialen uit hergebruik komen. Dat zorgt ervoor dat iedereen binnen het projectteam begrijpt wat het doel is, en maakt de duurzame resultaten ook meetbaar en controleerbaar. Raamwerken zoals BREEAM en SDG's kunnen hierbij helpen.

4 – Gebrek aan draagvlak bij stakeholders

🚩 **Valkuil:** Niet iedereen ziet de meerwaarde van duurzaamheid of voelt zich onvoldoende betrokken.

Duurzame projecten raken vaak veel verschillende stakeholders: inwoners, interne afdelingen, bestuurders, gemeenteraad en uitvoerders. Als deze partijen niet tijdig worden meegenomen, kunnen ze weerstand bieden tegen duurzame keuzes. Bijvoorbeeld, een aannemer die niet bekend is met circulair bouwen zal geneigd zijn om vast te houden aan traditionele methoden, wat innovaties afremt. Daarnaast spelen perceptie en overtuiging een grote rol. Sommige stakeholders zien duurzaamheid als een extra kostenpost of bureaucratische last.

- ✓ **Oplossing:** Betrek stakeholders vroeg in het proces, organiseer kennissessies en laat de voordelen zien met inspirerende praktijkvoorbeelden.

Een breed gedragen project voorkomt blokkades in een later stadium. Door alle belanghebbenden vanaf het begin mee te nemen en hen daadwerkelijk invloed te geven, creëer je eigenaarschap en betrokkenheid. Een effectieve aanpak is het gebruik van inspirerende praktijkvoorbeelden en het organiseren van gezamenlijke workshops en kennissessies om alle partijen actief bij de ambities te betrekken.

5 – Te weinig samenwerking tussen sectoren

- ▶ **Valkuil:** Verschillende afdelingen werken langs elkaar heen waardoor duurzame kansen niet optimaal benut worden.

In veel gemeentelijke projecten werken afdelingen zoals ruimtelijke ordening, mobiliteit, waterbeheer en duurzaamheid nog te veel langs elkaar heen. Dit leidt ertoe dat duurzame kansen niet optimaal worden benut. Een verkeerskundig ontwerp kan bijvoorbeeld onvoldoende rekening houden met klimaatadaptatie, of een herontwikkelingsproject mist de koppeling met circulaire bouwprincipes. Een ander probleem is dat samenwerking met externe partners zoals woningcorporaties, nutsbedrijven en lokale ondernemers niet structureel is ingebed. Hierdoor ontstaan versnipperde initiatieven in plaats van geïntegreerde, toekomstbestendige oplossingen en worden kansen voor innovatieve combinaties gemist.

- ✓ **Oplossing:** Zorg voor een integrale aanpak.

Zoek al in de vroege projectfase afstemming tussen gemeentelijke afdelingen en externe partners. Werk met multidisciplinaire projectteams en zet gezamenlijke duurzaamheidsdoelen centraal. Creëer concrete overlegstructuren om afdelingoverstijgende samenwerking te stimuleren.

6 - Te weinig ruimte voor experimenteren en innovatie

- ▶ **Valkuil:** Duurzame projecten worden belemmerd door vastgeroeste werkwijzen en gebrek aan experimenteer ruimte.

Innovatie en experimenteren zijn essentieel om echt duurzame oplossingen te ontwikkelen. Toch zien we vaak dat duurzame projecten blijven hangen in bekende methodes, omdat de risico's van experimenteren als te groot worden ervaren. Gemeentes zijn vaak terughoudend met nieuwe materialen of technieken, uit angst dat ze niet goed functioneren of hogere kosten met zich meebrengen. Zonder ruimte voor experimenten blijven we echter vasthouden aan oude werkwijzen, en dat is een gemiste kans voor duurzame vooruitgang.

- ✓ **Oplossing:** Creëer testlocaties, werk met pilotprojecten en experimenteer met nieuwe technologieën om innovatieve oplossingen te valideren.

Duurzame innovatie vraagt om durf. Door kleine experimenten op te zetten, kun je risico's beheersbaar houden en waardevolle lessen trekken voor grootschaligere implementaties. Pilot-projecten, proeftuinen en tijdelijke experimenten maken het mogelijk om duurzame oplossingen in de praktijk te testen voordat ze breed worden uitgerold.

7 – Niet genoeg focus op sociale duurzaamheid

▶ **Valkuil:** Duurzaamheid wordt gezien als een ecologisch vraagstuk, terwijl de sociale impact wordt vergeten.

Duurzaamheid gaat niet alleen over CO₂-reductie of hergebruik van materialen. Het heeft ook een sociale component: hoe maak je een project inclusief, gezond en prettig voor mensen? Een duurzame leefomgeving moet inwoners stimuleren om buiten te zijn, te bewegen en elkaar te ontmoeten. Dit aspect wordt nog te vaak over het hoofd gezien. Een groen park aanleggen kan goed zijn voor biodiversiteit en klimaatadaptatie, maar als het niet toegankelijk is voor minder mobiele mensen of niet aansluit bij de wensen van omwonenden, dan is dat een gemiste kans.

✅ **Oplossing:** Betrek bewoners en gebruikers bij het ontwerp en zorg dat duurzame oplossingen bijdragen aan een inclusieve, leefbare omgeving.

Door bewoners en gebruikers in een vroeg stadium te betrekken, zorg je ervoor dat duurzame maatregelen niet alleen goed zijn voor het milieu, maar ook aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap. Zorg in het ontwerpproces voor voldoende aandacht voor mogelijkheden om te wandelen en fietsen, elkaar te ontmoeten, etc.

8 – Geen flexibiliteit in ontwerp en uitvoering

▶ **Valkuil:** Starre plannen zonder aanpassingsruimte zorgen ervoor dat innovatieve oplossingen niet goed ingepast kunnen worden.

Duurzaamheid is een vakgebied dat voortdurend in ontwikkeling is. Wat vandaag de beste oplossing lijkt, kan over een jaar achterhaald zijn. Toch zien we vaak dat duurzame projecten te rigide zijn gepland, waardoor er geen ruimte is om in te spelen op nieuwe innovaties. Een ontwerp dat nu vastligt, laat bijvoorbeeld geen mogelijkheid open om in de toekomst een beter circulair alternatief te integreren.

✅ **Oplossing:** Werk met modulaire ontwerpen en flexibele strategieën, zodat er ruimte blijft voor nieuwe inzichten en technologieën.

De wereld verandert snel, en duurzame oplossingen moeten mee kunnen bewegen. Flexibele ontwerpen, modulaire bouw en adaptieve strategieën zorgen ervoor dat duurzame projecten zich kunnen aanpassen aan veranderende inzichten en nieuwe technologieën. Dit voorkomt verspilling en zorgt dat het project ook op langere termijn echt duurzaam blijft.

9 – Budget en kostenperceptie

▶ **Valkuil:** Duurzaamheid wordt vaak als duurder gezien, terwijl langetermijnvoordelen niet worden meegewogen.

Veel duurzame maatregelen worden op voorhand afgeschoten vanwege de vermeende hoge kosten. Maar wat vaak over het hoofd wordt gezien, is dat duurzaamheid op de lange termijn juist kosten kan besparen. Denk bijvoorbeeld aan een energieneutraal gebouw: de initiële investering is hoger, maar door de lagere energiekosten verdien je die uitgave in een paar jaar terug. Of aan de keuze tussen nieuwe beschoeiing of een natuurvriendelijke oever: misschien is de investering voor een natuurvriendelijke oever hoger als de weg langs het water aangepast moet worden, maar je hoeft het niet telkens na 25 jaar weer te vervangen.

✓ **Oplossing:** Werk met Total Cost of Ownership (TCO) om te laten zien dat duurzame investeringen vaak op termijn kosten besparen. Zoek naar subsidiemogelijkheden en financieringsmodellen die duurzame keuzes ondersteunen.

TCO biedt een langetermijnperspectief waarmee je kunt aantonen dat duurzame oplossingen niet alleen milieuwinst opleveren, maar ook economisch slimmer zijn. Door Total Cost of Ownership (TCO) mee te nemen in de besluitvorming, wordt duidelijk dat duurzame keuzes vaak slimmer zijn op de lange termijn. Het helpt financiers en beleidsmakers inzien dat initiële kosten geen belemmering hoeven te zijn als de totale levenscyclus van een project wordt meegenomen.

10 – Geen monitoring of evaluatie

▶ **Valkuil:** Er worden duurzame maatregelen toegepast, maar de daadwerkelijke impact wordt niet gemeten. Hierdoor is er geen inzicht in verbeterkansen.

Hoe weet je of je duurzame keuzes echt werken als je ze niet meet? Veel projecten falen op dit punt: er worden maatregelen genomen, maar er is geen systeem om te controleren of ze ook echt bijdragen aan de duurzaamheidsdoelen.

✓ **Oplossing:** Gebruik monitoringtools en meet KPI's zoals energieverbruik, biodiversiteit en waterbeheer.

Wat je niet meet, kun je niet verbeteren. Goede monitoring biedt inzicht in de daadwerkelijke impact van duurzame maatregelen. Digitale dashboards, periodieke metingen en gebruikersfeedback zijn cruciaal om te beoordelen of een project de gestelde doelen behaalt. Evalueer regelmatig en stuur bij indien nodig.

Door deze valkuilen te herkennen en te vermijden, worden duurzame projecten succesvoller en effectiever. Duurzaamheid vraagt om visie, draagvlak en een strategische aanpak, maar de impact is enorm.

COLOFON

Auteur: Anita Hazenberg
Uitgever: Entornova Projectbureau
Contact: contact@entornova.nl
Datum: 19 december 2025

Copyright

Wij delen graag onze kennis. Daarom mag de informatie in dit document vrij gebruikt en gedeeld worden, inclusief deze colofon. Wordt (een deel van) de inhoud overgenomen in beleidsdocumenten, rapporten of andere publicaties? Dan stellen wij een bronvermelding op prijs.

Bronvermelding

Hazenberg, A.L. (2025). *Top 10 grootste valkuilen bij duurzame projecten – en hoe je ze kunt voorkomen*. Entornova Projectbureau, Assen.